

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การประกาศแต่งตั้งสมาชิกสภาพัฒนาการเมืองตามมาตรา ๗ (๑) (๒) และ (๗)
แห่งพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ สพม ๐๐๐๓/๑๑๗ ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยสมาชิกสภาพัฒนาการเมืองตามมาตรา ๗ (๑) (๒) และ (๗) แห่งพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ชุดปัจจุบันจะพ้นวาระในการดำรงตำแหน่งในวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ และสำนักงานสภาพัฒนาการเมืองได้เตรียมการที่จะให้ได้มาซึ่งสมาชิกประเภทนี้ชุดใหม่ แต่ในการดำเนินการได้เกิดข้อขัดข้องในประเด็นข้อกฎหมายในการสรรหาสมาชิกสภาตามมาตรา ๗ (๑) และ (๗) เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งจะต้องมอบหมายกรรมการการเลือกตั้งคนหนึ่งมาเป็นคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑ (๑) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว มีความเห็นว่า “การที่กรรมการการเลือกตั้งต้องไปเป็นกรรมการการสรรหาสมาชิกสภาพัฒนาการเมือง อาจเป็นเหตุให้กรรมการการเลือกตั้งขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้าม ซึ่งเป็นเหตุให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งได้ และได้ขอให้สำนักงานสภาพัฒนาการเมืองส่งเรื่องไปยังผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย” ซึ่งสำนักงานสภาพัฒนาการเมือง ก็ได้ดำเนินการตามความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยส่งเรื่องไปยังผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยในประเด็นข้อกฎหมายดังกล่าวแล้ว แต่เนื่องจาก กระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญอาจจะต้องใช้เวลานานในการดำเนินการและอาจจะล่วงเลย เวลาครบวาระของสมาชิกตามมาตรา ๗ (๑) (๒) และ (๗) สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง จึงมีความเห็นในเบื้องต้นว่าสำหรับสมาชิกตามมาตรา ๗ (๑) ซึ่งมีต้องมีกระบวนการดำเนินการ โดยคณะกรรมการสรรหา ก็ควรจะดำเนินการให้ได้มาซึ่งสมาชิกประเภทนี้ชุดใหม่ได้ โดยไม่จำเป็นต้องรอการดำเนินการไปพร้อมกับกระบวนการสรรหาสมาชิกตามมาตรา ๗ (๒) และ (๗) และเมื่อที่ประชุมในระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบลเลือกกันได้ครบแล้ว ก็ประกาศแต่งตั้ง ให้ปฏิบัติหน้าที่สมาชิกไปได้พร้อมกับสมาชิกตามมาตรา ๗ (๓) (๔) (๕) และ (๖) ที่มีอยู่และสมาชิก ตามมาตรา ๗ (๒) และ (๗) ชุดเดิม ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าสมาชิกประเภทนี้ชุดใหม่ จะเข้ารับหน้าที่

เพื่อให้การดำเนินการของสำนักงานสภาพัฒนาการเมืองถูกต้อง และชอบด้วยข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สำนักงานสภาพัฒนาการเมืองจึงขอหารือว่าตามความเห็น ของสำนักงานสภาพัฒนาการเมืองข้างต้น เป็นแนวทางที่ถูกต้องตามที่พระราชบัญญัติ สภาพัฒนาการเมืองฯ กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงานสภาพัฒนาการเมือง โดยมีผู้แทนสถาบันพระปกเกล้า (สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้วมีความเห็น ดังนี้

เมื่อพิจารณาถึงวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกประเภทต่าง ๆ ตามที่มาตรา ๗^๑ แห่งพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมืองฯ บัญญัติไว้ จะเห็นได้ว่าวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกนั้น อาจแบ่งออกได้เป็น ๓ ประเภท คือ ประเภทที่ ๑ มาจากการคัดเลือกกันเอง ได้แก่ สมาชิกตามมาตรา ๗ (๑) (๔) และ (๕) ประเภทที่ ๒ มาจากการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา ได้แก่ สมาชิกตามมาตรา ๗ (๒) และ (๓) และประเภทที่ ๓ สมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ สมาชิกตามมาตรา ๗ (๓) และ (๖) และมาตรา ๗ วรรคสาม และแม้มาตรา ๑๔^๒ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาพัฒนาการเมืองตามมาตรา ๗ (๑) (๒) และ (๓) ไว้คราวละสี่ปีนับแต่วันประกาศแต่งตั้ง แต่เมื่อวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกตามมาตรา ๗ (๑) (๒) และ (๓) มีความแตกต่างกัน และไม่มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน โดยไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมืองฯ บัญญัติให้ต้องดำเนินการประกาศแต่งตั้งสมาชิกตามมาตรา ๗ (๑) (๒) และ (๓) พร้อมกัน ดังนั้น เมื่อสมาชิกพ้นจากตำแหน่งก็อาจมีการดำเนินการให้ได้มาซึ่งสมาชิกแต่ละประเภทได้ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อวาระการดำรงตำแหน่งและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกประเภทอื่น ประกอบกับมาตรา ๑๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมืองฯ ได้บัญญัติรับรองการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกชุดเดิมไว้ว่า สมาชิกตามมาตรา ๗ (๑) (๒) หรือ (๓) ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าสมาชิกซึ่งได้รับการแต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ การปฏิบัติหน้าที่ของสภาพัฒนาการเมืองจึงสามารถดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

มาตรา ๗ ให้สภาพัฒนาการเมืองประกอบด้วยสมาชิก ดังต่อไปนี้

- (๑) สมาชิกซึ่งมาจากผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคม ตามค่านิยม คำว่า องค์กรภาคประชาสังคม (๑) ในมาตรา ๓ ซึ่งที่ประชุมในระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบลเลือกกันให้เหลือจังหวัดละหนึ่งคน
- (๒) สมาชิกซึ่งมาจากผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคม ตามค่านิยม คำว่า องค์กรภาคประชาสังคม (๒) ในมาตรา ๓ จำนวนสิบหกคน
- (๓) สมาชิกซึ่งมาจากหัวหน้าพรรคการเมืองหรือผู้แทนหัวหน้าพรรคการเมืองซึ่งมีสมาชิกในสังกัดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกพรรคการเมืองพรรคละหนึ่งคน
- (๔) สมาชิกซึ่งมาจากหัวหน้าพรรคการเมืองหรือผู้แทนหัวหน้าพรรคการเมืองซึ่งมิได้มีสมาชิกในสังกัดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือสองคน
- (๕) สมาชิกซึ่งมาจากประธานคณะกรรมการกิจการกฤษฎีกา และประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน
- (๖) สมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

(๗) สมาชิกผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจำนวนสิบคน

ให้สมาชิกตามวรรคหนึ่งเลือกกันเองเป็นประธานสภาหนึ่งคน และรองประธานสภาสองคน

ให้เลขาธิการเป็นสมาชิกและเลขานุการสภาพัฒนาการเมือง

มาตรา ๑๔ ให้สมาชิกตามมาตรา ๗ (๑) (๒) และ (๓) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันประกาศแต่งตั้ง

สมาชิกจะได้รับการสรรหาและแต่งตั้งติดต่อกันสองวาระมิได้

สมาชิกตามมาตรา ๗ (๑) (๒) หรือ (๓) ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าสมาชิกซึ่งได้รับการแต่งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่

ด้วยเหตุผลข้างต้น สถาบันพระปกเกล้า (สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง) สามารถดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกตามมาตรา ๗ (๑) โดยไม่จำเป็นต้องรอการดำเนินการพร้อมกับกระบวนการสรรหาสมาชิกตามมาตรา ๗ (๒) และ (๓) และเมื่อที่ประชุมองค์การภาคประชาสังคมตาม (๑) ของบทนิยามคำว่า “องค์กรภาคประชาสังคม” ในมาตรา ๓ เลือกสมาชิกตามมาตรา ๗ (๑) ได้แล้ว ก็สามารถประกาศแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่สมาชิกไปพร้อมกับสมาชิกตามมาตรา ๗ (๓) (๔) (๕) และ (๖) ที่มีอยู่ ส่วนสมาชิกตามมาตรา ๗ (๒) และ (๓) ชุดเดิม ก็สามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าสมาชิกประเภทนี้ชุดใหม่จะเข้ารับหน้าที่

(นายอัษฎพร จารุจินดา)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มิถุนายน ๒๕๕๕